

פרטיכל חס"צ / 2

מישיבת ועדת הכספים

בהשתתפות

ועדת העבודה וועדת הכלכלה

ביום ב', י"א באב תש"י - 24.7.50

= = = =

- היו"ר ד. א. פנקס
- י. אמרתי
- ה. לנדאו
- ש. לביא
- א. רקנטי
- ד. שרי
- ה. דובין
- ע. גלובמן
- ש. דיין
- ה. פרדר
- י. רוקח
- א. בהיר
- א. מ. גניחובסקי
- נ. הרפז
- צ. יהודה
- א. גולדרט
- ש. גורן
- א. בן-אליעזר
- מ. מנה
- מ. בדר
- א. גרנות
- ח. מגורי-כהן
- א. הרצפלד

נוכחים:

שר האוצר א. קפלן
ה. הלפרין - מנהל משרד החקלאות

מוזמנים:

ש. ספיבק - מטעם משרד האוצר
מ. אילון / מזכיר הועדה.

המשך הוויכוח על הקניב הפיתוח לשנת 1950/51.

סדר היום:

מישיבה נפתחה בשעה 10.10.

= = = =

המשך הוויכוח על תקציב הפיתוח לשנת 1950/51:

ח. לנדו:

לפי מה שנאמר לנו על תקציב הפיתוח הזה, ולפי מה שאנו רואים בתקציב זה, אין אנו יכולים לדעת, מה למעשה יהיה הפיתוח. כמה שטחי קרקע יתוספו? מה יהיו הפיתוח אח' כ? אנו ניגשים לביצוע תכניות חלקיות; כלומר, תכניות המהוות חלקים קטנים מתכניות נרחבות יותר; כך הוא המצב בקשר להשקאה. מה היא התכנית? איזה חלק ממנה מובא אלינו בשנה זו? למדתי קצת על תכניות השקאה גדולות. מדינות משקיעות עבודה של שנים בהשקאה ובהכנת תכניות להשקאה. האם המים ינוצלו לשתייה או לדבריה אחרים? תכניות השקאה הן תכניות יקרות ומסובכות. איננו יודעים אם התכנית המוגשת לנו השנה מהווה חלק מתכנית יותר רחבה, ומה היא התכנית היותר רחבה. אם כי מבחינה מקצועית אני יכול להביע דעה בעניינים אלה, הרי, מבחינת התומר המוגש לנו, אינני יכול להביע את דעתי.

כמה משפחות היקלטנה בחקלאות בקשר עם תכנית הפיתוח? כמה תעלה ההשקעה לקליטת כל נפש וכל משפחה?

אני תושב שהתכנון החדש של שכונ בפרברי הערים אינו הולך בכיוון של פיתוח משקי-עזר. אני רואה חשיבות גדולה במשקי-עזר. לא חסרה לנו קרקע כדי לפתח את המשקים האלה. אין לסחז בפרברי הערים את הנפיפות הקיימת בערים, כי צפיפות זו אינה מאפשרת פיתוח משקי-עזר.

אני מביע שתצא מכאן קריאה לחושבים לעבד כל שטח קרקע, בערים, במושבות ובפרברים. דבר זה עלול להביא לידי פתרון חלקי של בעיית אספקת המזונות, הן לגבי ירקות והן לגבי ביצים.

אין זה סוד שנעמוד בפני משבר, אם שר האוצר לא יספק סכום די ניכר בדביזים ללול ולרפת. הלול עבר בהרבה את האספקה שהוקטבה לו. במיכוס הדיון הזה חייב לבוא חיוב לל בעלי הלולים והרפתות, לבאוג לאספקה עצמית לענפים אלה. לא חסר לנו מיכונ ולא חסרה קרקע כדי לעשות זאת. בשנה שעברה נחרשו שטחי קרקע ולא נזרעו. כדי שלא נעמוד בפני משבר בענף הלול, הרפת והדייג, תייבים האנשים המתעסקים בענפים אלה, פרט לאלה שאין להם רזרבה של קרקע, פאגן לגדל לגרעינים. יש אפשרות לבצע את החיוב הזה ע"י הלואות לתכניות של עבוד אינטנסיבי של שטחי קרקע קטנים, וע"י גידול גרעינים למיניהם.

במקום העושר, התחלנו להביא דגה לארץ. הדגה הפכה למעשה למזון העקרי שלנו. בתקציב כולו אנו מצאים רק מאק אלה ל"י לפיתוח הדייג. אנו טובנים על חוף שני ימים, שבאתר מהם הדגה רבה; איטלקים באים לדוג שם בים סוף. המדובר הוא בדייג עמוק. בפיתוח הענף הזה יכול להיות הסכונ עצום בדביזים; אין אנו חייבים להוציא דביזים כדי לקנות דגים; כמו כן, יש אפשרות לחסוך כסף רב ויקר ע"י אספקת כמה דגים ללול ולרפת. כמובן, פיתוח ענף הדייג קשור בהוצאות של דביזים לסירות וכו'. אולם, מתקציב הפיתוח כולו לפחות 25% מוצאים בדביזים. מוטב להוציא מיליון ל"י בדביזים לדייג, כי הדבר ישחלם, ובמהרה, מיד בשנה הראשונה. צריך להיות סכום מיוחד לאמון דייגים בישראל. אנו שולחים אנשים ללמוד דברים טובים; מדוע לא נשלח אנשים לאיטליה, בהוצאות זולות, להתמחות בענף הדייג? מומחה איטלקי לדייג, היועץ לדייג במיניסטרוון האספקה האיטלקי, שאל איך זה אין מפתחים את השטחים העומדים לרשותנו לדייג. הוא ידיר של עם ישראל, והוא מוכן לבוא הנה ולאמן דייגים.

אני מציע להוסיף לפחות מיליון ל"י לדייג.
ברזרבה הכללית יש 2 1/2 מיליון ל"י; אני מציע להוריד מסכום זה
מיליון ל"י לפיתוח הדייג.

לא נעשה דבר כדי להביא לידיעה הצבור כמה
פרטים בנוגע לפרדמנים; מה מצב הפרדמים, והאם הם ניתנים ע"י
הממשלה בחכירה? פרטים אלו יכולים לענין גם את התקלאים וגם את
אלה שיש להם קצת כסף בביס, ויכולה להיות להם תוצאה טובה מבחינת
הדביזים. מדוע אין עושים מחקר בענין זה?

הגפן הוא מקור רציני לדביזים. אולם ליין
שלנו יש שוק מקומי רחב מאד. הייתי מציע לדאוג לכך שהיין לא
יוכנס לשוק הפנימי, אלא יופנה החוצה. יש החחרות גדולה ליין
שלנו, היות ואיכות היין ירדה, בגלל זה שהשוק המקומי סופג את
היין המיוצר. מלבד הצד הסנטימנטלי - שהוא חזק מאד - יכול
היין הא"י להיות יין טוב מאד, וכול להיות לו שוק נרחב. הייתה
ידיעה בעתונות על ענבים שנרקבים ואינם מנוצלים לתעשיית יין.
דוקא בשטח זה, יש אפשרות לפתח את הכרמים, בעקר באיזור ההררי.
פיתוח הכרמים אינו קשור כמעט עם דביזים, כי לכל היותר נצטרך
להביא זנים, שלא יעלו לנו בהרבה דביזים. היתה קבוצה של מיצרי
יין מחו"ל אשר רצו להקים יקבים בארץ, על מנת שהם יהיו היבואנים
הישיבים בתו"ל.

עם כל הבעיות האחרות, ישנה בעייה חריפה של
כוח זאדם והדרבת האנשים בכל הענפים. אנו סומכים יותר מדי על
הנסיון הפרימיטיבי שלנו. אני מציע להביא לארץ מומחים, להקים
בתי-ספר תקלאיים מזורזים, אשר, חוץ הקופה קצרה, יקימו לנו
מומחים, אם כי לא מומחים מושלמים.

תכנית הפיתוח בחגורה לקויה בבזבז רב. אני
מיעץ לשר האוצר לחקור במיוחד נקודה אחת, - הגשר ליר הדרה. תכניות
בלתי טובות גורמות לבזבז רב ביותר.

ש. דיין: היתה בשנתיים האחרונות התפתחות שיש לברך עליה.
הממשלה עושה בשטח זה יותר מ-50% מהדברים,
ונושאת על שכמה בעול הכבד של ההתישבות ביותר מ-50%. מאחר
שהממשלה נושאת על עצמה את העול, עליה להיות אהראית למעשים הנעשים.

בראשית השנה נאמר לנו שנבצע הקמת 170 = ש
ישובים במסך השנה. הייתי רוצה לדעת באיזו מידה אנו מחקרבים
למספר זה. אינני חושב שנגיע למספר זה, אולם, הייתי רוצה לדעת
לאן הגענו.

שר האוצר אמר שהעולים הראו הסתגלות למשקי עזר,
מה שאין כן בנוגע לפלחה. שר האוצר הוטעה בענין זה, בודאי ע"י
מאמרו של יוסף ויץ. אשכול פרסם מאמר נגד מאמרו של יוסף ויץ, ואני
בדעתי של אשכול בענין זה. לו ניתנו לעולים מחרשות וכלי עבודה,
ולו גם היו נותנים להם בהמות עבודה במקום טרקטורים, הם היו
מתגלים לעבודת הפלחה בדיוק כשם שהסתגלו למשקי עזר. ישנם
שטחי פלחה רחבים שאינם מנוצלים, ואני מציע לתת לעולים הזדמנות
לעבד אותם. אנו יודעים שבמקרה של מצור נהיה חסרי לתם; הוצאנו
כספיהם בדרכים אחרות לצרכים אחרים. אם כבר רואים לחסוך בדביזים,
ואם יש לדבר על החסכון הזה אך ורק מחוץ תקציב התקלאות, הרי הייתי
מציע לוותר על צינורות פנימיים, ולקנות מחרשות וסוסים לעולים.
ועי"כ לבסס אותם לתמיד, אם כי בתקופה הראשונה ימבלו אפילו רעב.
מומחים הוכיחו שבשנה הראשונה יקבל המחישב 50% ממחיתו מן הפלחה.

המחלקה להתישבות אמרה שיקימו 100 ישובים; אח"כ אמרו שיקימו 20 ישובים, מהוסר תקציב, וכאן כחוב שיקימו 12 ישובים. ישנה הטענה שאין כסף; לעומת זאת, אנו מוכנים למסור את הקרקע ל-5 שנים, לפי חוזים, למשקים גדולים ומבוססים, ולהיות ערביה להם בעד הכנסה מיפימלית. במשקים המבוססים לא יישארו, כתוצאה מזה, אנשים היכולים לעבוד בבית. לעומת זאת, המשקים שיקבלו את הקרקע לא יחזירו אותה כעבור חמש שנים. אני אומר שמוטב לתת פחות הלוואות לצינורות, לתחמיץ וכו' למשקים המבוססים, אשר בפרט לא ישיגו הלוואות בבנקים, לא יהיה בכך אסון. יש ליישב קודם כל את העולים על הקרקע. למי נחוצים ריכוזי טרקטורים? במקום לגדל קוצים, מוטב למסור את האדמות לעבוד לעולים החדשים.

אני מבין שהפרדסים עולים בדביזים לנטיעתם; אולם, הם גם מכ/ניסים דביזים. איננו צריכים לתת אותם לאנשים אמידים. יש למסור את הפרדסים לעולים הבאים לארץ. המטרה דווקא לכל אחד, ולא ניאור מעמד מנצל ומעמד מנוצל - מה שיגרום למלחמת מעמדות.

יש פרדסים, כרמים וקצי זיתים השייכים לרכוש הנטוש. עיבוד הרכוש הזה נעשה ע"י חברות. לשם מה אנו צריכים אדמיניסטרטורים, ומכונות מורכבות, וריכוז של נותני עבודה? אמרו לי שכאן שאלה פוליטית. אני טוען שבדיוק כשם שאפשר לתת לאלה, כן אפשר לתת גם לאחרים. כשם שאפשר לחלק את שדות הזיתים, כך אפשר לחלק גם את הפרדסים.

אני מתנגד לחוות הקלאיות. בראשית התישבותנו היו חוות הקלאיות; לא היינו חקלאים, וכולנו למדנו. כיום, במקום ששם מקימים כפר, ושולחים לשם שני אנשים היכולים להדריך את האחרים, אין צורך בחוות; אין אנו צריכים ליצור גם כאן הלמידים לשניהם. האנשים יכולים ללמוד על האדמה.

אני מסכים להצעה להשקיע דביזים לגידול צאן. כמובן, אינני אומר שיש לעשות זאת בממדים שלביא הציע, מבחינה תקציבית. יש לעשות מה שאפשר בשטח זה, ולנצל מרעה חנם.

שר האוצר א. ספלן:
המשקים הקטנים סרבו לקבל את העגלות מאמריקה.

ש. דהין:
אינני יודע מדוע סרבו לקחת, וכמו כן אינני יודע מדוע יש לתת להם. אינני מבין מדוע להוסיף בהמות למשקים הותיקים, בזמן שלכפרים הנטושים אין נוחים אף עגלה. ברור שעגלה התפתח יותר טוב בישוב ותיק, אולם, יש לפתח את המקומות החדשים.

חבל שהמרעה הטבעי לצאן ילך לאבוד. יש להשקיע סכום לקנייה צאן, אם כי אינני יודע אם אפשר יהיה להשקיע מיד בהחלפת שני מיליון ל"י, כפי שהציע לביא. ממה שנקנה נגיע לעדרי צאן גדולים.

אני מתנגד להצעתו של ארם להוסיף סכומים למשק הערבי. איננו צריכים להשוות את המשק הערבי למשק העברי הקיים, אלא למשקים החדשים של העולים. כשיהיה לעולים ולמשקים החדשים מה שיש לערביי המשולש, אפשר יהיה לדבר על כך. 70% עד 80% מתוצרת עבביי המשולש מהווים את הפדיון שלהם. אני מבקש את ארם לחכות עם הצעתו עד לאתר שהכפרים החדשים יגיעו לרמה של המשקים הערבים הותיקים.

הלול והרפת נמצאים במצב קשה מאד. מצב
האספקה הבשר והחלב, וכן מצבם של האכרים רבים, פתאום הם
בפ קשים. יש לקחת את הדבר הזה בחשבון, ולהקציב יותר כוונת וכו'.
נכון הדבר ששר האספקה נחן מזון לעופות במידה שהבטיח, ונכון
שהגדלנו את הלול. אולם, עכשו מחסלים את הטוב והרע יחד,
ויש סכנה שנשאר בלי לול, ובלי ביצים עבור הצרכנים. החביעה
שהמשק יעבור לאט לאט ליצירה עצמית של מזון לעופות, היא צודקת,
אולם, אי-אפשר לעשות זאת בבת אחת.

א. חושי:

אי אפשר לדון על תכנית פיחות קמעה קמעה.
עברתי על כל הסעיפים שבחכנית הזאת, ולא
מצאתי שם מקום להכשרה מקצועית. חלק גדול מהחכניות בתעשייה
ובבנין אינו מוצא לפועל, כי אין פועלים. רק בתקציב משרד
העבודה ישנו סכום מסוים להכשרה מקצועית. אני מציע להכניס סכום
כולל להכשרה מקצועית, או להקציב סכומים לכל סקטור ליוזר, כי
אחרת לא יוכלו לבצע את העבודה, בגלל מחסור בעובדים מתאימים.

אני מוכרח לציין, שתכנית לאחוד ומציאות
לאחוד. אריך להיות חיכנון לא רק על הנייר. אם אין אומרים
לאיזור מסוים לזרוע נניח גרעינים, ולאיזור שני, ירקות, הרי
כל אחד זורע מה שכדאי לו לזרוע. בכפרים הערביים אין בפלט
תכניתיות. אני מדבר עם הערבים, ואני יודע שאם הם מגדלים טבק
בכמויות ענקיות, הרי זה משום שהם מקווים לקבל רווחים גבוהים
דוקא מגידולי טבק. זורעים מלפפונים, עד שאין מי שיאכל אותם,
והם נרקבים, וכך בכל דבר אחר. אם התכנית לא תחגשם, עלולה
להיות סכנה.

נכון הדבר שאין להשוות את מצבו של הפלח
הערבי עם מצבו של העולה היהודי. הפלחים הערבים מושרשים בקרקע
ויש להם ידיעה בענפים רבים; לפעמים עבודה פרימיטיבית היא טובה
יותר. מצבם של הכפרים הערבים הוא מצוין. ענייני משק המדינה
הם מורכבים. המדינה מעוניינת לקמץ בטבע זר, להקטין את הייבוא
ולהגביר את הייצוא. אין להוציא מכל ההפקידים האלה את המשק
הערבי שהוא די גדול, וחופש אחוז ניכר במשק החקלאי. אני יודע
מה הפקודות והמפקות של חברים רבים; חלק מהמפקות אני מקבל,
אולם לא את כולם. יש לפתח את המשק הערבי לצרכי המשק בכלל.
עוד מעט יחפרו לנו שפחים, אם כי כעת יש לנו מפסיק אדמה. מדוע
לא נסגל יח הערבים להסתפק בשטחים קטנים, ולקחת את האדמה הנותרת,
בעמיד לבוא, ע"י ריפורמה אגררית? אני חולק ע"ב שבעיה טוב עי"כ
שחעלם מן המשק הערבי.

אני מציע לדון בעניין זה בוועדה הכלכלה.
אנו מוכרחים לראות את התמונה בכללותה.

ד"ר א. גרנות:

אינני בטוח שצורת הויכוח היא טובה
ומועילה, ואינני בטוח שהי א החן פרי.
כי התכנית שניחנה לנו אינה תכנית, ואינה מהווה תקציב מיוחד,
אלא רשימה של פרקים ורמזים.
מה אפשר ללמוד מהוכנית זו על הסכום המסחכם
ב-11 מליון לירות? מאחר שאי-אפשר ללמוד מהזומר המונח לפנינו
הרבה, נטפלו החברים לתכנית ארבע השנים, שהיא לעת עתה דבר
תיאורטי. השאלה אם צריך להגדיל את הלול או הרפת אינה עומדת
כרגע לדיון. התכנית הזאת אינה טובה אם לא תהיה האפשרות
להגשימה במלוא היקפה, ואם לא יהיה תיאום בין המוסדות השונים
המבצעים את אותם הדברים הקשורים עם תכנית היתות. משרד
החקלאות איננו משרד שלם, כי אין שר הקלאות אוטוריטאטיבי.
אינני חושב שמצב זה של המשרד יכול להימשך זמן רב. אינני
חושב שיש עבודה משותפת במידה מספקת בין המשרד לבין המוסדות
המחמלים בדברים אולי במשטב יותר גדול מאשר הסכומים המוצעים
בתקציב זה. אריכה להיות יד מכוונת אחת.

כל זמן שלא יהיה תיאום, התכנית לא תצא לפועל במכסימום האפשרות.
מוסד התיאום טיפל בינתיים רק בעיניני עליה, ואל בעיניני התיישבות.
אין זה מקרה שלא כל הכסף הוא.

הגענו דרך אגב בבעית הערבים שהיא בעיית
המורה. אני מציע שלא יהיה מעיק מיוחד של פיתוח וצל הערבים
בסכום של 200 אלף לירות; דבר זה עושה רושם משונה, שאינו ראוי או שאינו
צפויים מתאים למציאות. אינני בטוח שאנו צריכים ליצור מתחרה לתקלאות
שלנו בידנו אנו. אנו זורקים ירקות, כיוון שהתוצרת הערבית נמכרת
במחירים שאינם כדאיים לתקלאים. אין התאמה בין המכירה לבין שמירת
הירקות. אינני אומר שאיננו צריכים לכוון את התקלאות הערבית, אולם
היא אינה צריכה להתחרות בתקלאות היהודית, בעזרחנו אנו. לא ראיתי
שמכוונים את התקלאות בדרך הנכונה. ברור שכל אחד באופן פרטי עושה
מה שכדאי לו לעשות, מאחר שאין הכוונה של התקלאות.

אני מתפלא על כך שבתקציב זה אינה מתבטא
העזרה הנחוצה לתקלאות הפרטית. או שאינני מוצא את המעיק, או שהדבר
נעשה בצורה אחרת, הייתי מבקש הסברים על כך. ואני מבקש לתת אפשרות
לתקן את הדבר.

אנשים יוצרים, וצריך לתת להם עזרה בצורה
מתאימה בתפקיד זה, לא על ידי הכשרה מקצועית, כי היא אינה יוצרת
נכסים. באיזו מידה אפשר להבדיל את הקרדיט למוסדות המטפלים בזה,
לשם יצירת נכסים בתקלאות אשר יכולים להיות בסיס לתקציב הפיתוח?

א. הרצפולד:

הבינוחי ששר האוצר קיצץ את הדרישה של
שני מיליון מאתיים אלף ל"י, להשקאה, ומציע
להקציב למעיק זה סכום של שלש מיליון שש מאות אלף ל"י, במחשבה
שנוכל להמשיך את הפעולה על חשבון תקציב הפיתוח הבא. אנו יכולים
להיות גמישים בקשר לתקציב הפיתוח. הייתי רוצה ששר האוצר יודיע
שלא יהיו עיכובים להמשכת העבודה הזאת.

אני מכיר 13 תכניות השקאה, אשר תעלינה
בסכומים הרבה יותר גדולים מאלה המוצעים כאן. הייתי מבקש שתהיינה
הודעה, שאם מתוך התקדמות העבודה ניוקק לסכומים יותר גדולים,
אפשר יהיה להשלים את הפעולה בשנים הבאות.

בקשר להרחבת הייצור, הייתי רוצה לדעת
באיזו מידה אנו כוללים בתכנית ובסכומים האלה את התכניות המוכנות
העומדות על הכרק, כמו התכניות של תנובה ואחרים. מתנהל ויכוח
בינינו לבין העיריות, בעיקר בינינו לבין עיריית תל-אביב, מי יקיף
את השווקים התקלאיים. אני שומע שיש הסכם בקשר לכך, אולם אני
אינני יודע עליו, ואני מוכן לבדוק אותו. אם ההלואה תינתן דרך
העירייה, היא תיקר את העבודה, כי הריבית תהייה יותר גדולה מאחר
שהיא בלתי יחירה.

י. רוקח:

העירייה אינה לוקחת ריבית יותר גדולה,
אלא, להיפך היא עוזרת להקמת השווקים.

א. הרצפולד:

אני שמח לשמוע את ההודעה הזאת. באיזו מידה
נכללו התכניות האלו בתכנית של השנה?
בתקציב זה אני רוצה מעיק הלואות לבניין שווקים וכו' בסך חמש מאות
אלף ל"י; סכום זה לא יספיק. ייתכן שהסכום יספיק לשנה, אולם עלינו
לדעת שתהייה החתיבות לשנים הבאות, כדי לא להפסיק את הפעולה
באמצע. צריך להיות הסכם על כך מטעם הוועדה.

הנני רוצה באן מעימים היכולים להרחיב
את הייצור, כגון הרחבת המחלבות וכו'. אני סבור שיש לעשות משהו
בשטח זה, אם לא בהיקף המלא. הרי צהייקף יותר קטן, מתוך ראיית
השנים הבאות.

בדרך כלל תנאי ההלואות הם כאלה שהמדינה
נותנת 50% אחריות. כך נהגנו תמיד.

רט

שר האוצר א. קפלן:

המדינה אינה מתחייבת לשירות אחראית עבור
50% מן ההלוואות.

א. הרצפלד:

אם לא תהייה אחריות של האוצר בענינים
אלה, נקבע מראש את גורל הפיתוח. אין טעם
להרחיב ולפתח ~~שששששש~~ רק במקומות בטוחים ב-100%; המשקים הגדולים
יבנלו לקבל הלוואות דרך בנקים, אולם המשקים הקטנים לא יוכלו
להיעזר על ידי בנקים. יש 70 - 80 משקים באלה אשר לא יוכלו
להיעזר על ידי הבנקים. אם האוצר מבין שעליו להיות אחראי בהתיישובח
החדשה ב-100% הרי מדוע לא יבין שבקשר למשקים הקטנים הכרחיה אחריות
של 50%. גם להלוואות הניתנות על ידי הבנקים, אחראי האוצר בשליש.

המכום של מאה אלף לירות למשק ההתרים מכון
רק למשתלות, ולא לעידוד המטעים. אם כי ישנם סכומים מתקציב הפיתוח שהחחילו
כבר לעבוד על חשבונם, הרי אינני סבור שנוציא במשך חצי שנה 65 מיליון
ל"י. האם אין זה רצוי להגדיל את התקציב הזה, כדי לתח את האפשרות
לכולם?

א. רקנטי:

אני תומך בכל חוקף בהצעה מר גרנות בקשר
להתיישובח הפרטיה שאין לה זכר בתקציב הפיתוח.

המבק הוא ענף חשוב מאוד מבהינת הדוויזים,
ויכול להיות מקור לעושר. הנני רואה באן סכום לעידוד המטק. נעשו
נסיונות בגליל, ומחחיליה בדרום. כדאי להקדיש סכום מסויים לענף זה,
ולהביא מומחים להדרכה, כי הוא עלול לחסוך לנו סויים רבים.

אינני יודע אם ההרחבה בקשר לדייג מכונת
רק לאגמים ומרכות. הדייג בלב ים הוא חשוב מאד, ויכול להיות תחליף
מצויין לבשר. אינני יודע מדוע לא יצרנו קבוצה מומחים לדייג. שמעתי
שבאה קבוצה מטריפולי המעוניינת בדייג, ואינני יודע אם עודדו אותה.
אם מתכווניים להרחבת הדייג בלב ים, המכום של מאה אלף לירות הוא קטן
מדי.

הדרך יכול להיות מקור טוב מאוד לדוויזים.
מפדג אפשר ~~שששש~~ להכין אופיום לאכספורט, שיכול להכניס הכנסות
גדולות מאוד. כן כדאי להקדיש תשומת לב מיוחדת לגידול זה כדי
לספק את התצרוכת הרפואית באופיום, כדי להכין שמנים שונים וכו'.

מ. בדר:

תקציב הפיתוח שלנו אינו יכול לקלוע למטרה
באשר הוא עקור מצרכי פיתוח כוללים.

הציעו לון להקדיש ~~טובים~~ סיכורים להשקעה
בשטח של חמשים אלף דונם, ולהקן את המצב הכמעט אבסורדי של המשקים העוסקים
בגידול עופות וחרות, ושבעיית המספקה היא הבעייה הבולטת ביותר שלהם.
אם נשאיר את הדבר כפי שהוא מתפתח כראע, לא תהייה ברירה אחרת אלא
לקבל את ההנהה שיצטרכו להעביר את הכפרים הבנויים על גידול בעלי חיי
למקומות אחרים. לא יכול להיות תקציב פיתוח קולע למטרה אם הוא אינו
מלווה בתוק השומר על הקרקע החקלאי, ומכון את ההתפתחות כך שלא
נבזבז ארמה טובה שנפלה בידנו עם קום המדינה.

רט

ישיבת ועדת הכספים
24.7.50

אינני יודע אם יש מפתח הקובע

מה צריך להיות החוז ההשקעה היוצרות פרנסות ממושכות בתקציב הפיתוח. עובדה היא שבתקציב זה של 65 מיליון ל"י, רק עשרים מיליון ל"י יוצרים פרנסות ממושכות בתקלאות ובתעשייה.

אני מודקע שאין במשרד התחבורה כל סכום לאניות. הסכום שהוקצב בתכנית הפיתוח לתחבורה, מטרות לתקן את רשת התחבורה הקיימת בארץ. דבר זה הוא טוב, אבל אחי מעניין לא רק איך יסעו על הכבישים, אלא מה כוונת המשאית שאמור יהיה להעמיס על הכבישים במכוניות וברכבות.

בחנאי העליה הקיימים כיום, איננו יכולים לוחא על שטחי מגורים. כשאנחנו עסקנו בתקלאות, הרפת והלול והציוד קדמו לבתי מגורים.

אני מתייב מאד חוות לימוד ובתי ספר לחקלאות. חקלאים רבים חושבים שגמרו את הסטאג' החקלאי שלם, אולם לא יזיק להם ללמוד עוד. אני יודע שאי אפשר לוחר על הסכומים לתחבורה, לעבודות ציבוריות ולבניני מגורים. הפרוטורפיה בין הסכומים שאנו משקיעים לפרנסות נמשכות, לבין כל הדברים האחרים אינה נכונה חמיד.

תקציב הפיתוח שלנו מבוסס על הסלוח האמריקאי ועל שטרי המקרקעין. הממשלה מוציאה את עצמה קצה מהמשחק. זה מביא לכך שהגישה לפיתוח היא גישה בנקאית, ונובע מזה שעיקר הפיתוח מתרכז באישוריה מסויימים, וגורם חוסר בידיים עובדות. ברור לי שאילו היחה חכנית יתחוו ממשיח, היא היחה מעמידה כל יחידה ששפתחית, על מספר מסוייח של עופות ופרות וכו'. אינני טוען שלמשקים המבוססים נחוצים כסטי פיתוח וערה ברפת. דוקא.

אילו היחה חכנית ואילו היה חוק, היינו יכולים לשים את הגוש על כך שכל משק יכול לגדל מספר מסוייח של פרות, עופות וכו', ומייב לגדל לפי שיטה כזאת שהוא יוצר את האספקה עבור בעליה ולי שהוא מגויל.

ש ר האוצר א. קטלן:
אנו יכולים לעשות זאת בדרך אדמיניסטרטיב טיבית. אחח יכול להציע את החצעה הזו.

מנתח בדר:
אני מודקע ש אין אפשרות לעשות צעדים אדמיניסטרטיביים אם אחר כך חסר התיאום ועל ידי זה שסממלה אינה לוקחת על עצמה את האחריות עבור הפיתוח היא ממוקשת את צעדיה האדמיניסטרטיביים. היט קיימה הגישה הבנקאית בקשר לחקלאות, ומחר יהיה המצב כזה בתעשייה.

כמה דויזים עומדים לרשות תקציב הפיתוח? שר האוצר אמר בהרצאתו על התקציב, שמבחינה אמצעי המדינה, היינו יכולים להוציא לתוקל לא שבעים מיליון ל"י אלא חשעים מיליון ל"י, אלא שהיישוב לא רצה להשקיע. כמה סויזים עומדים ברשות הממשלה? אם עומדים ברשותנו דויזים בסכום של עד 65 מיליון ל"י, הכנסת צריכה לקבל את הסכום באופן גלובלי, והועדה צריכה ללמוד את החומר באופן יסודי יותר כדי שתוכל לגשת לחלוקת הסכומים לפי הסעיפים שהוצעו כאן.

ד. אפרתי:

מה בענין התעשייה החקלאית, אשר חמנע מן התוצרת ללכת לאיבוד בעונות מסוימות? האם ישנם סכומים לתעשייה בתקציב חקלאית בחקציב התעשייה? מכבז הענינים כרגע הוא הייצור לאספקה לרפת וללול. כל תוספת של עופות שלא לפי התכניה פתעה בלול, ולא חוסיף ביצים. הבעייה היא בעיה החלוקה; אם אפשר למצוא את האספקה בלי להזדקק לחלוקה, הרי לדעתי אפשר להחזיק כמה עופות שרוצים. לענין הצמדת הייצור הגרעיניים והמספוא ללול ולרפת יש ערך, אם כי לא ערך מוחלט, כי היינו מקמצים עי"כ הרבה. במשך שלוש שנים לא נאלצה ליצור הרבה.

מדובר על קרוב ל-14 מפעלי השקאה, שיעלו בשנים הבאות 6 מיליון ל"י. הבעייה היא בעיה הבטחון, אם יגמרו את העבודה בשנה הבאה. אין באן ענין של תוספת לתקציב, אלא ענין של הודעה שהמפעלים לא יישארו בלי אמצעים באמצע העבודה.

ע. גלובמן:

ענין סכומות הועדות מתחיל להדאיג אותי. אופן עבודתנו מדאיג מאד.

אינני חקלאי, אולם, אני משתדל לקחא את החומר המוגש לנו. חברי ממפא"י וממפ"ם מסבירים לי שהייצור בהתישבות אינו מתרחב, ואם ישנו גורם היכול להרחיב את הייצור, הרי זה המשק הקיים. אומרים לי שאי-אפשר להרחיב מאחר שאין שכון. אני הולך לחברי הממשלה ושואל אותם, מה נעשה להרחבת הייצור. למדנו בוועדת העבודה ש-50% מן השכון מוצע בהתישבות. כעת אני שומע את ההיפך. אני מתחיל לחשוב שקיימת מפלגה חדשה, מפלגת החקלאים. הממשלה נזקקת למשק הקיים לשם הרחבת הייצור. אם אומרים שהמשקים הוותיקים לא ירצו להתחזיר אח"כ את האדמות, אני מוען שיטנה משטרה, ואפשר יהיה לקבל את האדמות בחזרה. אין לנו זמן להתחיל ללמד כעת יהודים לעבוד בטרקטורים. הוותיקים יודעים את המלאכה.

בדרך טוען שהסכום של 20 מיליון ל"י להרחבת הייצור הוא קטן מדי, שהבצוע אינו טוב, ושהיסוד לעבודה הוא בנקאי, והמפקח הוא בנק אמ"ק ובנק המועלים. עוד שנים רבות " ואין זה חשוב איזו ממשלה תהיה בארץ - נסגר בבצוע. אין זאת אומרת שאין לעשה הכל כדי לקדם את הבצוע. ברור שאין תיאום; אחרת לא היה צורך בסופר התיאום. לו היה תיאום, הייתי מתיחס בביטול למוסד התיאום, והייתי אומר שיושבים בו אנשים חולמים. אני חושב שמוסד התיאום מתחיל לסייע במידת מה.

לפי תפיסתי, תקציב הפיתוח הוא בנקאי, לא בטובן הצר של המלה. אם אנו רוצים למנוף אינפלציה ולהת דפוס מסקי להיינו הכלכליים, אנו כוכרהיה לעשות זאת בעזרת היסוד הבנקאי, כי יסוד אחר יערער את כל היסודות המשקיים של המשק שלנו. שטרי המקרקעין אינם דבר של מה בכך. אם נוכל להשיג עוד מלווה, הרי הוא יפעל באמצעות בנקים.

מדברים על חומר חכנון. חשבתי שהברים יגידו, הנה מפעל זה או אחר בוצע ללא צורך, ויצביעו על דוגמאות. אני מניח שאינו טעויות, היות והתיכנון נעשה ע"י בני אדם העלולים לטעות.

אני חולק על דברי הרצפולד האומר שיש להגדיל את ההלוואה למשק לשווקים וכו'. יש כוח למשקים שלנו להשיג חלק רציני של ההלוואה האלו בלי עזרת הקציב הפיתוח. מבחינת הסכום, הגענו לתקציב פיתוח גדול מאד. אני מתנגד לתוספת להכשרה מקצועית. בכוח המשקים הקיימים, להשיג לעצמם את ההלוואה להרחבת התעשייה שלהם. סכומה בטעופים לפתוח התעשייה, היא לחקים מפעלי תעשייה אשר אנשים פרטיים לא יקימו אותם, כי הם דורשים רווחים, ובפרק.

אנו נאלצים, בתוקף התנאים הקיימים, להקציב סכום ציני כדי לתת אפשרות לעולים להפוך ליצרנים, אם איננו רוצים לנוון אותם. לדבר זה אין אפשרות להשיג כספים מסקורות אחרים; לדברים אחרים אפשר למצוא בעלים אחרים. חלק זה של התקציב הוא פרודוקטיבי, כי הוא דוחף אנשים להיות פרודוקטיביים. אנו רוצים, בכוח תקציב הפיתוח, להרחיב את הייצור. איננו רואה אפשרות, אם אנו מעוניינים בפיתוח ובהרחבת הייצור, לסטות בתיקון זה או אחר מגוף ההלכות שנקבעו בתקציב זה.

ח. מגורי-כהן:

כשאני רואה את ההתפתחות בארץ כיום, טמה לי שקיימת התחרות בלתי מתוכננת בכל השטחים. לו היתה עיריית תל-אביב דואגת לפיתוח העיר בצפון, היתה מקלה על הוצאות השכון. זוהי רק דוגמה. דובר על חוסר הדרכה בכפרים החדשים. כל שטחי המישור שנמצאים ע"י המושבות והמושבים הותיקים, אפשר היה לתת אותם לישובים האלה הקיימים כבר, לעבוד, לפי הוראות משרד החקלאות. במקום זה, מי שבים אנשים במושבים חדשים, מה שמצריך הדרכה נוספת. כמובן, כל אחד משתדל לתפוס את השטח השמן ביותר. אפשר להתאים את השטחים שי"ש בהם הרבה מים למטעים ולפרדסנות. בסביבת פתח-תקוה ישנם שטחים נרחבים שאפשר לנצל אותם למטעים. במקום זה, על יסוד זה שהיה שם מחנה, בונים בצפיפות במקומות האלה. מדוע אין מקימים את הבניינים בסביבת ההרים, ואין משאירים את שטחי המישור למטעים?

אין מכוונים כפרי עבודה לתועלת כפולה, גם לייעור וגם למטעים. אחרי שכפרי העבודה לייעור יגמרו את עבודתם, יצטרכו להעתיק אותם ממקומם. היה כדאי שיטעו שם מטעים, כדי שבעוד כמה שנים יוכלו האנשים לקבל מהם פרות. בדרך כלל, סתוך משפחה שלמה בכפרי עבודה אלה, עובד אחד בייעור. כל האחרים יכולים לעבוד במטעים, ולבסס עי"כ את המשפחה.

העליה הזאת המגיעה כעת לארץ מתאימה ביותר לגידול צאן. בין הדבור והמעשה על פטום צאן יש מרחק רב, והצורך באספקה לבהמות הוא דחוף מאד. יש במקומות רבים מטעי חרובים. איננו יודע אם מרכיבים אותם. חלק גדול מהם יכולים לשמש למספוא. עץ חרובים אחד יכול לתת מספוא ~~בשנה~~ בכמות שחצי דונם שעורה נותן.

מטעי זיתים הולכים לאיבוד, ע"י חוסר עבוד מתאים. העבוד הנעשה ע"י היהודים כיום, אינו דומה לעבוד שנעשה פעם ע"י הערבים. מגרדים את האדמה, ואין מעבדים אותה באופן רציונלי; דבר זה נותן כסובן את אותותיו בתוצרת.

יש להקדיש תשומת לב מיוחדת לשטחי מישור מרובים אשר אינם מנצלים. אפשר לגדל בשטחים אלה דברים שאנו מביאים מן החוץ.

ישנם שטחי מישור רבים אשר אפשר לנצל אותם לנטיעת כרמים.

XXXXXXXXXX:

ח. הלפרין:

היה בשבילי מעניין מאוד לשמוע את השאלות וההערות שנשמעו כאן, אולם תסכימו בודאי שאין עלי חובה להשיב על כולן, כי זמני לא יספיק לכך. הייתי רוצה יותר להתקרב לנושא הדיון שלנו - תקציב הפיתוח.

מטרת תקציב הפיתוח, לתכנן את הכלכלה שלנו, להבריא אותה ולבנות מחדש כמה ענפים, ישנה דעה שהפוטנציאל החקלאי איננו מנוצל במידה מספקת, ושהחקלאות יכולה לקלוט הרבה יותר משהמדינה מסוגלת לתת לה. אילו היו נותנים את מרבית הסכום שהוקדש לתקציב הפיתוח, לפעולות החקלאות, הרי יכולה הייתה החקלאות לקלוט את הכסף. נכון הדבר שאפשר לבצע את כל הדברים האלה בתנאי שיהיו כלים ואנשים צא מתאימים.

אולם, ישנו מבנה מסויים של התקציב הגורם להגבלות, והקשור במטבע הזר. אנו צריכים לפעול במיטב היכולת, בגבולות האמצעים העומדים לרשותנו. משרד האוצר אמר שהחקלאות יכולה לקבל יותר משהוצע כאן. הבנתי משר האוצר שאם לאחר שתקבע המסגרת המוקדשת לחקלאות בתקציב הפיתוח, יתברר שיהיו מפעלים שיינתנו לביצוע ויהיה חסר הכסף עבורם, יתגברו על הקושי הפורמלי. אין זה מן הנסמך שיהיה מלווה חדש, ואז יהיו לנו אמצעים נוספים.

על-כן קיבלנו את הדברים בהתאמה מסויימת אל המציאות. ישנו ויכוח, אם אין הפרזה בדרישת בטחונות לתקציב הפיתוח. יש מקום לויכוח זה. אבל, על יסוד הנסיון, אני חושב שאילו הוקם הבנק לחקלאות, היה נמצא הפתרון לבעיה זו, מאחר שהבנקים האחרים שאתם מתקשרים כעת דורשים לעצמם תנאים אחרים; נוצרת קוליאזיה בין רצון הבנקים לבין המותר לאוצר לעשות. הפתרון לשאלה זו הוא, לדעתי, בהקמת הבנק לחקלאות, וכל מה שנקדים יותר להקימו, יהיה זה יותר טוב לעבודה.

אנו ציירנו לעצמנו תכנית פיתוח בחקלאות לארבע שנים. אין התכנית הזאת תורה מסיבית, אלא היא משמשת מסגרת מסויימת שלפיה אנו צריכים לפעול. התכנית הזאת איננה שוללת אפשרות להוסיף מפעלים. ייתכן שבכמה סעיפים נבצע פחות מהתכנית; צוין כבר שאנו מפסידים זמן בענפים שונים, וחבל מאד על כך. אנו יכולים להתוכח חמש שנים על תכנית של ארבע שנים במקום לקבל אותה, ודבר זה יהיה גרוע מאד. המועצה החקלאית הסורכת מ-40 חבר, נציגי כל החוגים בחקלאות, קיבלה את התכנית לארבע שנים, פה אחד. צריך למצוא את הגושפנקא המתאימה כדי לקבוע אותה בתור מסגרת לפעולה. אולי אז נחסוך ויכוחים ואי-שכעת רצון מחוסר עשייה. החקלאות מתפתחת והארץ מתפתחת, ולעומת שאסחי האדמה שהיו לנו בשנת 1948, גדלו השטחים כיום פי שלש. בכל ענף יש גידול. אומנם בטרנספורט אחד לא היו סכנות מוכנות והיה קושי לקבל עגלות; אולם הפעולה הזאת הצליחה בסופו של דבר באופן יוצא מן הכלל, והגדילה את הרפת שלנו ב-20%.

אנו רוצים בשנת תשי"א לעבד כשניים וחצי מיליון דונם אדמה נטושה. ביחד עם אדמותיהם של הערבים יהיו 4 מיליון דונם לעיבוד על סוף השנה הבאה. אנו רוצים לעבד אדמה נטושה, לפלחה, לכרמים, למיספוא ולגידולי חורף. לזה אין צורך בתקציב אלא בערבות, כפי שנהגנו לעשות, אף על פי שניחס ל-750 אלף דונם בנגב האנשים שילכו לעבד את האדמות דורשים אחריות על מאה קילו שעורה תוך שנתיים. פה דרושה הלואה ל-14 או 15 חודש, אשר תשולם בחלקה בשנה הבאה ובחלקה בעוד שנתיים. אז נוכל לשנות את תמונת השטחים בארץ. עבוד שטחים בנגב לגידול שעורה יכולה לפתור את שאלת הלול והחי במידת מה. את האדמות האלו יעבדו יהודים. אינני עונה על בעיות ההתישבות, ואותי מענינת כרגע רק צא הבעייה הכלכלית. עלינו לעשות מה שניתן לעשות להיעשות כדי להגבות בייצור חקלאי ע"י יהודים.

יש אדמה המשתרעת על שטחים גדולים, שאינה מחולקת. אנו רוצים לחלק 2/2 מיליון דונם אדמה, ולהוסיף עוד מאה אלף דונם השקאה, בלי לנגוע בצאצא בתכניות ההשקאה הגדולות. שר האוצר אמר, שביחס למכום של 1,600,000 ל"י להשקאה, הוא רושם לו בצד מכום של 600,000 ל"י נוספים במקרה הצורך. תכנית זו אינה כוללת ~~השקאה~~ תכניות מיוחדות שיכולות להיות; באמצע השנה, יתכן שנבוא עם תכניות חדשות למפעלים להשקאה בקו המזרחי או המערבי לנגב. התכנית להשקאה צריכה לעלות בס"ה 6 עד 7 מיליון ל"י.

אנו רוצים ~~לשקאה~~ לנטוע 14,000 דונם מטעים חדשים. אי אפשר לנטוע יותר, כי אין שתילים, והשטחים אינם מוכנים. דברים אינם נעשים לפי ~~ההשקאה~~ החלטה.

התכנית שלנו היא להוסיף, ביחד עם הגידול המקומי, 10,000 ראש בקר. סעיף זה איננו בתקציב. אנו רוצים לגדל 10,000 עגלים לבשר, אף על פי שמכחינה מקצועית אומרים שלגזע זה אין סגמה לבשר. חלק מהמכום לסעיף זה נכנס לתקציב הפיתוח.

אנו רוצים להוסיף השנה 30,000 ראש צאן ~~במבנה~~. היו כאלה שדיברו על מאה אלף ראש; מספר זה הוא כמובן בתכנית לארבע השנים. היו פעם חצי מיליון ראש צאן בארץ. נכון הדבר שאולי אפשר היה להכניס יותר צאן לארץ, אולם ישנו גורם מגביל. לפי שעה יש צאן רק במשק הקיבוצי, וצריך להחדיר את הענף הזה גם לצורות האחרות של ההתיישבות, אולם זה יקח זמן מה. לקניית צאן דרוש מטבע זר. ידוע הדבר שאין לנו מטבע זר בשפע, ואני מקווה שנצליח לגדל את המספר שהזכרתי קודם.

לא כל הדברים שאני אומר נמצאים בתקציב הפיתוח. אני אומר מה אנו רוצים לקבל השנה גם ממקורות אחרים.

אנו רוצים להגדיל את הלול ב-650,000 מטילות. אנו רוצים להוסיף 7,000 כוורות. בדייג אנו רוצים להוסיף 20 ספינות סכמורת ו-105 ספינות קטנות, וזה מחוץ לבריכות.

אם אפשרי התכוון למתקנים ולמטיבנים כלכליים בשעה שדבר על תעשייה חקלאית, הרי זה כלול בתכנית שלנו.

אנו רוצים להוציא לפועל תכניות טיוב תכניות אלו כוללות פעולות אנטי-סחף, פעולות ניקוז וכו'.

ההצעות שהגשנו לאוצר משולבות בתוך התקציב הזה. חלק מן הפעולות יבוצע על-ידי המשקים בעצמם, וחלק יבוצע על-ידי אשראי שיושג אדרך אותם כלי המימון אשר רגילים לעבוד אתם בחקלאות.

כל הדברים שדברתם עליהם, בקשר לגידולים טכניים וכו' ישנם בתקציב הרגיל. איננו מדברים בתכנית זו על השבחה ושיכלולים, צאצא כי אם על דברים חדשים. נעשים כעת נסיונות בקשר לגידולי סבך. ישנה שורה שלמה של צמחים לתעשיית רפואה וכו', אשר כל זמן שלא תהיה רוויה באספקת מזונות הנותנים ימי עבודה גבוהים ביותר, לא ירצו ליצר אותם, אלא אם אנו נכוון את היצור, ונוכל לעשות זאת בישובים החדשים. דבר זה דורש תקופה ארוכה. ברור שהתוצרת של הגידולים האלה שאנו מעוניינים בהם תהיה יותר יקרה מאשר בארצות אחרות. בלי אמצעים קיצוניים של שמירה על היצור, לא נוכל להגיע לכך שיגדלו את הצמחים האלה. אנו צריכים להמשיך בנסיונות. עד שנגיע לכך שעולה חדש יוכל ליצור יום עבודה על-ידי טיפול בגידולים אלה, יעבור זמן.

יש לנו קשיים בענין גידול הגרעינים, כי המוכנה עוד מפוצלת ואין תיאום מלא. הקצבנו ששחים לגידול גרעינים למשקי עופות ופרות, והתברר שפה ושם ישנן תכניות אחרות.

אנו מחזיקים את הסכום הדרוש בתקציב הרגיל למלחמה בכניסה השחורה.

לא אכנס לבעיה, מה עדיף על מה, התישבות חדשה, או הרחבת ההתישבות הותיקה. אינני חושב שיש להתאונן על קיפוח בתקציב זה. כל החקלאות מקופחת, כי חסריים לנו סיליונים לירות, אולם הקיפוח שזה לכולם.

שאטחי הקרקע לא נזרעו בחורף שעבר לגידול אספקה ללול, כי קרה דבר מה עם הגשמים, ולא הספיקו לזרוע בזמן. לכן היו מוכרחים לזרוע תבואות קיץ. ישנן הדצאות רבות לפתרון בעית הלול, ועובדת ועדה אשר מתפקידה לפתור את שאלת הלול, בלי להסתייע בדיביזם. דבר זה יקח מספר שנים.

היתה שאלה, אם כדאי לעבד את הפרדסים הקיימים או לנטוע מחדש. שמעתי אמוטחה הטבור שמוטב לעקור את הפרדסים הנטושים ולנטוע מחדש. בינתיים עובדים אנשים בפרדסים.

לא אכנס לבעיה, מה עדיף, פלחה, או ייצור אחר. לדעתי צריכה להיות חלוקה מתאימה, כי גם הפלחה וגם הפרדסים נחוצים לנו, וצריכה להיות הרמוניה במשק המעורב, כי לא נישב את כל העולים רק על-ידי הפלחה, ולא נוכל לעמוד בהתחרות על-ידי גידולי פלחה בטוט ומחרשה, במקום בטרקטור. אנו רוצים לשפר את שיטת ההשקאה בפלחה, אולם זה יקח זמן מה.

כל הטעיפים שהזכרתי כלולים בתקציב הזה. אם נוריד את המלוה האמריקאי שממשיך לזרום אלינו, נקבל 8 מיליון ל"י. שר האוצר הציע לחלק את הסכום הזה. לדעתי נחוצים עוד שני מיליון לתקציב זה. אנו הגשנו הצעה על 6 מיליון ל"י, אולם שר האוצר הגדיל את הסכום ל-8 מיליון, אך צימצם את הטעיפים כי הוסיף לתוך הסכום הזה גם דברים אחרים. ההשקעה הכללית בענין זה תהיה 14 מיליון לירות, אולם לא הכל אנו צריכים לטמן. ישנו גם מימון עצמי. אנו חשבנו שצריכים להיות 6 מיליון לירות בתקציב הטמשלה ולמעשה יש 4 מיליון. כמובן היה הסכם שאם יתברר באמצע השנה שיש דברים חשובים שצריך לבצע אותם, יקרא שר האוצר לכלים הדמוקרטיים המתאימים, ויעלה את הנושא מחדש.

ישנן שאלות רבות וקשה להקיף את כולן. אינני דואג למה שיש. החקלאות תמצא את סיפוקה אם תהיה אפשרות להבטיח ולהגדיל את היעור בתקציב זה.

סיכום:
המשך הדיון בתקציב הפיתוח יתקיים
מחר בשעה 10.30. ועדת הכספים

תכנס בשעה 9.00.

הישיבה ננעלה בשעה 13.15.